

ΣΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ὕμνος «ὀμηρικός»

(7^{ος} π.χ.αίων)

μετάφραση Γιάννη Τριτσιμπίδα

ἀπό τό ἀρχαίο κείμενο τῆς στερεότυπης ἔκδοσης τῆς Ὁξφόρδης
ὑπό Th.W.Allen

Στη Δήμητρα

στιχ

1 Τη Δήμητρα την καλλίκομη, τη σεβαστή θεά, να τραγουδώ αρχινάω
 κείνην μα και την κόρη της με τους λεπτούς αστραγάλους^I
 που ο Αϊδωνεύς την άρπαξε και του την έκαμε δώρο
 ο Δίας που βροντοχτυπά κι όλα τα βλέπει γύρω^{II}
 με του Ωκεανού σαν έπαιζε τις βαθύκολπες θυγατέρες
 μακριά απ τη λαμπρόκαρπη^{III} Δήμητρα με τη χρυσή λεπίδα^{IV}
 δρέποντας άνθη, κρόκο και ρόδα, ωραίους μενεξέδες
 ίριδα και υάκινθο στη μαλακή πεδιάδα
 νάρκισσο, δόλια πού 'βγαλε η γης για τη λουλουδοκόρη^V
 κάνοντας χάρη στη βούληση του πολυδέκτη Δία
 θαυμάσιο άνθος θαλερό που βλέπαν και σαστίζαν
 όλοι οι αθάνατοι θεοί και οι θνητοί άνθρωποι.

Από τη ρίζα του εκατό ξεφύτρωναν βλαστοί
 κι άφηγε οσμή όλο γλύκα
 γέλαγε πάνω του ο ευρύς ουρανός κι όλη η γη
 και το αλμυρό της θάλασσας το κύμα.

15 Έκθαμβη αυτή ορέχτηκε τ' ωραίο στολίδι να πιάσει στα δυό χέρια.

Χάσμα ανοίγει τότε η πλατύδρομη η γη
 κι ορμά στης Νύσας την πεδιάδα
 ο πολυδέκτης του Κρόνου ο γιός
 ο άναξ ο πολυώνυμος με τ' αθάνατά του άτια.

Με το στανιό την αρπά και την πήγαινε
 πάνω στο άρμα το χρυσό
 κι αυτή χτυπιόταν κι έκλαιγε
 κι έσυρε γόο δυνατό
 τον κύρη της κράζοντας, τον πιο τρανό
 τον άριστο του Κρόνου γιού.

22 Όμως απ τους αθάνατους κανείς
 μηδέ από θνητούς ανθρώπους άκουσε τη φωνή
 ούτε οι λαμπρόκαρπες εληές

- μόνο η Εκάτη στο άντρο της, του Πέρση παιδί
 η λαμπροκεφαλόδετη^{VI} που έχει τη διάθεση αγαθή
 καθώς κι ο Ήλιος ο βασιλικός
 του Υπερίωνα γιός, ο λαμπερός
 την άκουσαν τον πατέρα, το γιό του Κρόνου, να καλεί.
 Κείνος μακροά όμως από θεούς και χωριστά
 σε πολυσύχναστο κάθονταν ναό
 κι από θνητούς δεχόταν ανθρώπους τάματα ακριβά.
 30 Αθελά της την τράβαγε λοιπόν με την προτροπή του Διός
 των πολλών ο αφέντης^{VII}, του πατέρα αδερφός,
 με τ' αθάνατα άτια ο πολυδέκτης, του Κρόνου ο πολυώνυμος υιός.

Κι όσο έβλεπε η θεά τη γη και τον έναστρο ουρανό
 τον ψαροτρόφο πόντο τον ορμητικό
 του ήλιου τη λάμψη
 κι απάντεχε ξανά την έμπιστη τη μάνα ν' αντικρίσει
 και των θεών που αιώνια γεννήθηκαν τα γένη,
 ελπίδα ακόμα τη μεγάλη της γλύκαινε ψυχή στη θλίψη.

Ήχησαν των ορέων οι κορφές απ την αθάνατη φωνή,
 της θάλασσας τα βάθη
 κι άκουσε η μάνα η σεβαστή.

- 40 Πόνος βαθύς της έσφιξε την καρδιά
 τα στολίδια απ τ' αθάνατα μαλλιά
 με τα χέρια ξέσχιζε τα λατρευτά
 κι έριξε πέπλο μαυριδερό
 πάνω στους ώμους της τους δυό.

Σαν όρνιο χύμηξε σε γη και πόντο να γυρεύει.
 την αλήθεια όμως δεν ήθελε κανένας ν' αναφέρει
 απ τους θεούς κανένας τους ή από θνητούς ανθρώπους
 μήτε οϊωνός το μήνυμα ήρθε σωστό να φέρει.

- 47 Τη γη η αφέντρα γύρναε Δηώ λοιπόν για εννέα μέρες
 κρατώντας με τα χέρια της τις δάδες αναμμένες.
 Ούτε ποτέ στη λύπη της νέκταρ γλυκό ή αμβροσία εγεύθη
 μα ούτε και το δέρμα της μες στο λουτρό εβυθίσθη.
 Σαν έφτασε όμως η Ηώς η φωσφόρος στη δεκάτη
 τότε τη συναπάντησε με φως στα χέρια η Εκάτη.
 Την είδηση της έφερε, τούτα τα λόγια είπε:
 54 «Λαμπρόδωρη Δέσποινα^{VIII} Δήμητρα που τους καρπούς
 ωριμάζεις

- ποιός από θεούς ουράνιους ή από θνητούς ανθρώπους
την Περσεφόνη άρπαξε, ράγισε την καρδιά σου;
Γιατί άκουσα δα εγώ τη φωνή
ποιός ήταν κι ας μην είδα με τα δικά μου μάτια.
Νά, σου λέω κοντολογίς την πάσα την αλήθεια.»
Έτσι η Εκάτη μίλησε μ' άποκριση δεν δίνει
ούτε μιλιά, της καλλίκομης της Ρέας η θυγατέρα
μόν' έτρεξε ευθύς μαζί με δάδες που καίγαν στα χέρια.
- 62 Στον Ήλιο σαν φτάσανε λοιπόν, φρουρό θεών κι ανθρώπων
και στ' άτια στάθηκαν μπροστά, ρωτά η θεά η αφέντρα:
«Ήλιε σεβάσου τη θεά, αν κάποτε την καρδιά σου
και την ψυχή έγειανα εγώ, με λόγια μου ή μ' έργα.
Της κόρης που εγέννησα, γλυκό βλαστό μ' όψη ωραία,
άκουσα τη γοερή κραυγή στον άκαρπο^{IX} μέσα αιθέρα
κι ας μην είδαν τα μάτια μου, έμοιαζε κάτω από βία.
Συ όμως που όλη τη στερηά, τη θάλασσα κι αέρα
με τις ακτίνες από ψηλά καλά κατασκοπεύεις
είδες αλήθεια πουθενά τ' αγαπημένο τέκνο,
μακριά από μένα αν κάποιος θεός ή απ τους θνητούς ανθρώπους
με βία την ανάγκασε την άρπαξε και πάει;»
- 74 Έτσι είπε και της απάντησε του Υπερίωνα ο γόνος:
«Μάθε το αφέντρα Δήμητρα, κόρη της καλλίκομης Ρέας.
Πολύ εγώ σένα σέβομαι και συμπονώ στη θλίψη
για το λεπτόποδο παιδί που όμως κανείς δεν φταίει
άλλος απ τους αθάνατους μα ο νεφοσυνάχτης Δίας
στον Άδη που την έδωσε στο ίδιο του τ' αδέρφι
συγκρέβατή του θαλερή, να λένε πως την έχει.
Αφού λοιπόν την άρπαξε στο ζοφερό σκοτάδι
την πήγαινε με τ' άτια του κι ας κραύγαζεν εκείνη.
- 82 Όμως θεά σταμάτα πια το γοερό σου θρήνο
κι ούτε σου πρέπει αναίτια να καταστεναχωριέσαι.
Γιατί γαμπρός ανάξιος μέσα στους αθανάτους
δεν είναι δά ο αδερφός, με σένα ομόσπορος ο Άδης
πού ' ναι αφέντης των πολλών και την τιμή έχει λάβει
όταν η πρώτη μερασιά εγένηκε στα τρία
κι έλαχε αφέντης ολωνών που μένουνε κοντά του.»
- 88 Έτσι σαν μίλησε λοιπόν τ' αλόγατα διατάζει
και κείνα σαν μακρόφτερα όρνια στην προσταγή του
το άρμα το ευκίνητο γοργά γοργά τραβήξαν.
Σε Κείνης όμως την καρδιά πιο άγριος ο πόνος
κατά πολύ πιο δυνατός ήρθε να κατοικήσει.
Με το μαυρόνεφο του Κρόνου γυιό ως ήταν χολωμένη
την παρέα αφήνει των θεών, του Ολύμπου το κορφοβούνι

- σ' ανθρώπων πόλεις έρχεται και σ' εύφορα χωράφια
 πολύν καιρό αλλάζοντας την ίδια της την όψη.
 Κανείς δεν την εγνώριζεν απ' άντρες που την εθώρουν
 ή από γυναίκες βαθύζωνες^x ώσπου 'φτασε πια στο σπίτι
 του ανδρείου Κελεού τότε άρχοντα της ευώδους Ελευσίνας.
- 98 Κάθισε δίπλα στο στρατί θλιμμένη στην καρδιά της
 στο φρέαρ το Παρθένιο που υδρεύονται οι πολίτες
 μέσ στη σκιά, αφού πάνω του ένα λιόδεντρο φυτρώνει
 όμοια γρηά πολύχρονη πού χει κοπεί πια από γέννες
 κι από της φιλοστέφανης τα δώρα Αφροδίτης
 ή παραμάνα για παιδιά σεβάσμιων^{xi} βασιλιάδων
 ή οικονόμος, στις πολύβουες μέσα τις κατοικίες.
- 105 Τότε λοιπόν την είδανε του ελευσίνιου Κελεού οι κόρες
 να πιάσουν πού 'ρθαν ρηχό^{xii} νερό με χάλκινα κανάτια
 και να το φέρουν στου πατρός τ' αγαπημένα σπίτια
 τέσσερις κόρες σαν θεές της νιότης τους το άνθος
 η Καλλιδικη, η ωραία Δημώ, η Κλεισιδικη, η Καλλιθόη
 πού ήτανε κι απ όλες τους η πιο μεγαλωμένη.
 Δεν την γνωρίσαν, αφού οι θνητοί δύσκολα θεούς αντικρύζουν.
 'Ηρθαν και στάθηκαν σιμά, λόγια που πετούν^{xiii} της είπαν:
- 113 «Ποιά νά'σαι συ κι από πού, γρηά απ τους παληούς ανθρώπους;
 Γιατί απ την πόλη έφυγες και σπίτια δε σιμώνεις
 κει που γυναίκες σαν και σε στη σκιά ζουν των μεγάρων
 μα και πιο νιές, πού σένανε με λόγια και με έργα
 αγάπη θα σου δείχναν;
 Έτσι είπαν κι αποκρίθηκεν η μεγάλη θεά η αφέντρα :
 « Χαίρετε τέκνα αγαπητά, γυναίκες θηλυκές μου
 όποιες εσείς κι αν είσαστε θε να σας απαντήσω
 καθώς δεν είναι αγένεια, αφού σεις το ρωτάτε
 την πάσα αλήθεια σε λόγου σας να την εξιστορήσω.
 Και τ' όνομά μου είναι Δώς, πού 'δωκε η κυρά μου η μάνα.
 Μόλις που έφτασα 'γω εδώ, δίχως να θέλω, απ την Κρήτη
 περνώντας θάλασσα πλατειά γιατί μ' εξαναγκάσαν
 άντρες ληστές, μ' απήγαγαν χρησιμοποιώντας βία.
 Αυτοί λοιπόν στο Θορικό το γρήγορο πλοίο αράξαν
 όπου ένα τσούρμο στεριανές γυναίκες ανεβήκαν
 κι εκείνοι ετοίμασαν φαϊ
 στου πλοίου σιμά τα πίσω παλαμάρια.
- 129 Δεν είχα εγώ την όρεξη γλυκό φαϊ να τρώω
 αλλά κρυφά στη σκοτεινή στερηά τότε περνώντας
 απ τους θρασείς αφέντες μου κίνησα να ξεφύγω
 πού δωρεάν με φέρανε λεφτά για να κερδίσουν.

- Στα μέρη σας έφτασα λοιπόν δώθε και κει γυρνώντας
 κι ούτε που ξέρω αυτή τη γη και ποιοί την κατοικούνε.
 Σε σας να δίνουν όλοι οι θεοί πού' χουν τα Ολύμπια σπίτια
 συζύγους να κάνετε παιδιά ως οι γονείς ποθούνε.
 Και μένα συμπονάτε με κόρες, αγαπητά παιδιά μου
 ώστε να φτάσω ευπρόσδεκτη σε σπίτι αντρογύνου
 κοντά τους για να εργαστώ, πρόθυμα για όποιο έργο
 σε μια γρηά θα ταίριαζε όπως εγώ γυναίκα.
 Ένα παιδάκι νήπιο κρατώντας στην αγκάλη
 θα ΄ξερα δά του λόγου μου όμορφα ν' αναθρέψω
 ή να φροντίζω κατοικιά, να στρώνω το κρεβάτι
 στο βάθος των καλόχτιστων του αφέντη μου θαλάμων
 και τις γυναίκες τις δουλειές όλες να επιβλέπω.»
- 145 Έτσι εμίλησε η θεά κι ευθύς της αποκρίθη
 η Καλλιδική που ΄τανε ανύπαντρη παρθένα
 από τις κόρες του Κελεού στην όψη η πιο ωραία:
 «Θείτσα, τα δώρα των θεών και λύπη όταν μας φέρνουν
 σαν άνθρωποι υπομένουμε κάτω από την ανάγκη
 γιατί ΄ναι από μας πιο δυνατοί εκείνοι ασυγκρίτως.
 Θα σου εξηγήσω καθαρά κι όλους θα ονομάσω
 τους άντρες που κρατούν εδώ μεγάλη την τιμή τους
 και του λαού είναι προύχοντες.
 Χάρη στη γνώμη τους έχουν σωθεί και στη σωστή τους κρίση
 της πόλης αυτής τα τείχη
 του φρόνιμου Τριπτόλεμου, του Διόκλου, του Πολυξείνου,
 του σπουδαίου Ευμόλπου, του Δόλιχου,
 του πατρός μας του γενναίου,
 που όλων αυτών τα σπιτικά οι γυναίκες τους φροντίζουν.
- 157 Κανείς τους απ τον οίκο του εσένα δε θα διώξει,
 τα μάτια αν δουν την όψη σου δεν θα περιφρονήσει.
 Όλοι τους θέ να σε δεχτούν, που με θεά εσύ μοιάζεις.
 Αν πάλι θες περίμενε, στο πατρικό μας σπίτι
 να πάμε και στη μάνα μας με το βαθύ ζωνάρι
 τα πούμε, στη Μετάνειρα, με λεπτομέρειες όλα.
 Αν σε καλέσει λοιπόν αυτή μπες στο δικό μας σπίτι
 και ούτε πια για αλλονών τις κατοικίες να ψάχνεις,
- 164 Μες στο καλόχτιστο μέγαρο γυιός ακριβός μεγαλώνει
 καλότυχο στερνό παιδί και πολυαγαπημένο.
 Αν τον ανάθρεφες εσύ μέχρι έφηβος να γίνει
 ποιά από γυναίκες θηλυκές σένα δε θα ζηλέψει
 πού τόση θα ΄χεις αμοιβή για την ανατροφή του;»
- 169 Έτσι είπε και συγκατένευσε με το κεφάλι εκείνη.
 Νερό γεμίσανε λοιπόν τ' αστραφτερά κανάτια

- καμαρωτές τα σήκωσαν και γρήγορα εκοπιάσαν
στον μέγα οίκο του πατρός και στη μητέρα επρέξαν
τι είδαν και τι άκουσαν να της εξιστορήσουν.
Εκείνη τότε ως έφτασαν ευθύς τους αναθέτει
με απεριόριστο μισθό γοργά να την καλέσουν.
- 174 Σαν ελαφίνες που χυμούν της άνοιξης την ώρα
σ' ένα λιβάδι με τροφή την ψυχή τους να χορτάσουν
ή σαν δαμάλες πιλάλησαν σ' αμαξιτό το δρόμο
των λεπτών ρούχων σηκώνοντας, των ελκυστικών, τις δίπλες
κι οι χαίτες στους ώμους ολόγυρα σαν κρόκου ανθοί ανεμίζαν.
Στη στρατά κοντά τη σπουδαία θεά ξανάβραν κει όπου αφήσαν
και πάλι φύγαν για του πατρός τ' αγαπημένα σπίτια.
Εκείνη οπίσω ερχότανε με λύπη στην ψυχή της
και καλυμμένη ολόκληρη απ την κορφή ως τα κάτω
μαύρος πέπλος κυμάτιζε στα λυγερά της πόδια.
- 184 Μόλις κοπιάσανε λοιπόν του θείου Κελεού τα σπίτια
στην αίθουσα μπήκαν όπου στέκονταν η σεβαστή τους μάνα
δίπλα στο στύλο της σκεπής της καλοκαμωμένης
κρατώντας στην αγκάλη της τ' αγόρι, νιό βλαστάρι.
Κοντά της τρέξαν και πάτησε το πόδι στο κατώφλι,
η κεφαλή της άγγιξε του μελάθρου το ταβάνι
τις θύρες επλημμύρισε η θεϊκή της λάμψη.
Σέβας την άλλη πιάνει, ντροπή, από δέος πρασινίζει
θρονί της φέρνει κινώντας την επάνω να καθίσει.
Δεν έστεργε όμως η λαμπρόδωρη, Δήμητρα καρπών ωριμάστρα
στο λαμπερό πάνω θρονί να στρογγυλοκαθίσει
μα σιωπηλή εκράταε χάμω τα ωραία της μάτια
- 195 μέχρι που η Ιάμβη η έμπιστη σκαμνί έφερε στέριο
και πάνω του έστρωσε προβειά που 'λαμπε σαν τ' ασήμι.

- Αφού εκάθισεν κει δα τον πέπλο μπρος με τα χέρια εκράτει
αμίλητη, περίλυπη πολληώρα στο δίφρο στεκόταν.
Κανέναν δεν χαιρέταγε με λόγια ή με έργα
αγέλαστη, ολονήστικη από τροφή και πόση
να λειώνει έμέν' απ τον καημό για τη μεσάτη κόρη
μέχρι που με τα χωρατά η έμπιστη Ιάμβη
και τα πολλά πειράγματα έκανε να μειδιάσει,
την πάναγνη αφέντρα να γελά και διάθεση να φτιάξει
και πάλι ξανά το πάθος της σε λίγο να μετριάσει.
- 206 Τότε η Μετάνειρα γιέμωσε γλυκό κρασί την κούπα
της το 'δωσε μ' αρνήθηκε εκείνη λέγοντάς της
πώς δεν της επιτρέπεται οίνο ερυθρό να πίνει.
Κριθάρι θέλησε και νερό αφού το αναμείξουν

- να της το δώσουν για να πιεί, με δυόσμο αλεσμένο.
 Έτσι σαν τον ετοίμασε αυτή τον κυκεώνα
 καθώς παράγγειλε η θεά της τον παρουσιάζει.
 Κι αφού η Δηώ τον δέχτηκε η πολυτιμημένη
 σύμφωνα με τα έθιμα τα καθιερωμένα
- 213 η καλλίζωνη η Μετάνειρα τους λόγους αυτούς αρχινάει:
 «Χαίρε γυναίκα,
 που δεν νομίζω να 'ρχεσαι από γονιούς ανάξιους
 αλλ' αντιθέτως από καλούς.
 Ταιριάζει δα στα μάτια σου σεμνότητα και χάρις
 σαν να 'σουν απ τους βασιλείς το νόμο που κρατάνε.
 Όσα δωρίζουν οι θεοί, κι όταν μας φέρνουν λύπη
 σαν άνθρωποι υπομένουμε κάτω από την ανάγκη
 αφού πάνω απ το σβέρκο μας ζυγός είναι πού στέκει.
 Μιας κι όμως έφτασες εδώ, τα δικά μου θ'αναλάβεις:
 τούτο μου ανάθρεψε το γυιό, ανέλπιστο στερνοπαίδι
 πού οι αθάνατοι έδωκαν και μου 'ναι ευλογημένο.
 Αν τον μεγάλωνες εσύ μέχρι έφηβος να γίνει
 καμια γυναίκα θηλυκιά που θα σε συναντούσε
 την αμοιβή δε θα ζήλευε, που τόση θά χεις λάβει
 για την ανατροφή του»
- 224 Σ αυτήν η καλλιστέφανη τότε η Δήμητρα κάνει:
 «Γυναίκα και του λόγου σου χαρά μεγάλη να χεις
 και οι θεοί πολλά καλά να σου επιφυλάσσουν.
 Το γυιό σου πρόθυμα ως ζητάς πρόκειται ν'αναθρέψω
 δίχως πιστεύω πονηριές και μάγια παραμάνας
 κι ούτε μαντζούνια βέβαια εκείνον να πειράξουν.
 Σπουδαίο ξέρω αντίδοτο πιο δυνατό από πελέκι
 γνωρίζω και προφύλαξη τέλεια για το κακό μάτι.»
 Έτσι σαν είπε τό 'βαλε με τ' αθάνατά της τα χέρια
 στον κόρφο τον ευωδιαστό κι εχάρη η ψυχή της μάνας.

- Στα μέγαρα έτρεφε λοιπόν του ανδρείου Κελεού το γυιόκα
 το λαμπρό Δημοφώντα, που η καλλίζωνη Μετάνειρα εγέννα.
- 235 Μεγάλωνε όμοιος με θεό δίχως να τρώει στάρι
 ούτε και που εβύζαξε το μητρικό το γάλα
 μα η Δήμητρα τον άλειβε σα γυιό θεού μ' αμβροσία.
 Γλυκά πάνω του φύσαγε βαστώντας τον στον κόρφο
 τη νύχτα όμως σαν δαυλό στο πυρ έκρυβε μέσα
 κρυφά απ τους προσφιλείς γονιούς που τό 'χαν μέγα θαύμα
 πώς έθαλλε και φούντωνε τέλειος θεός να μοιάζει.
 Αγέραστο θα τον έκαμνε κι αθάνατο εκείνη
 αν δεν την παραμόνευε απ τον θάλαμο τον ευώδη

- μια νύχτα η καλλίζωνη Μετάνειρα μ' αφροσύνη.
 Βάζει φωνή και χτύπαγε τα δύο τα μεριά της
 για το παιδί φοβούμενη, στο νου πολύ εσκοτίσθη,
 ολοφυρόταν κι έλεγε κουβέντες που πετούσαν:
- 248 «Παιδί μου η ξένη, Δημοφών, σε μέγα πυρ σε κρύβει
 κι εμέ σε πόνο ελεεινό και θρήνο με βυθίζει.»
 Έτσι οδυρόταν λέγοντας κι άκουε των θεών η αρίστη
 η καλλιστέφανη Δήμητρα. Μαζί της εχολώθη,
 τ' ανέλπιστο λατρευτό παιδί πού γέννησε αυτή στο παλάτι
 μ' αθάνατα χέρια απ το πυρ τραβά και χάμω τ' απιθώνει.
 Πολύ οργισμένη, στην καλλίζωνη Μετάνειρα τότε απαντάει:
- 256 «Απειροί άνθρωποι και χαζοί,
 που την καλή σαν έρθει ή κακή μοίρα δεν την νογάτε
 και συ απ την αφροσύνη σου τόσο πολύ εσκοτίσθης.
 Μάρτυράς μου ο όρκος των θεών, τ αμείλικτο ύδωρ της Στύγας
 αθάνατο κι αγέραστο για όλες του τις μέρες
 θα 'κανα γω το αγαπητό παιδί σου τιμώντας αιώνια.
- 262 Μα τώρα πια δε γίνεται θάνατο ή δεινά να γλυτώσει.
 Άφθορη όμως για πάντα τιμή ότι στο γόνα μου ανέβη
 θε να του μείνει και σ' αγκαλιά δική μου ότι εκοιμήθη.
 Και στη δική του επέτειο σαν θα κυλούν τα χρόνια
 των ελευσίνιων τα παιδιά πόλεμο και σκληρή αμάχη
 ανάμεσό τους θα προκαλούν στον άπαντα τον αιώνα.^{xiv}
 Η Δήμητρα είμαι του λόγου μου η πολυτιμημένη
 που φέρνω στους αθάνατους και στους θνητούς ανθρώπους
 το πιο μεγάλο όφελος, χαρά την πιο μεγάλη.
- 270 Εμπρός λοιπόν,
 σύμπας ο λαός μέγα ναό σε μένανε να χτίσει
 βωμό μπροστά, απ την πόλη εκτός και τα ψηλά τα τείχη
 πάνω απ την Καλλίχορη πηγή στο λόφο που δεσπόζει.
 Τις τελετές που η ίδια εγώ θε να σας υποδείξω
 μ ευλάβεια τηρώντας στο εξής το νου μου εξευμενίστε»
 Έτσι σαν είπε ανάστημα κι όψη η θεά αλλάζει
 τα γηρατεία αποδιώχνοντας, κάλος γύρω της πνέει
 κι ο ευωδιαστός ο πέπλος της οσμή γλυκειά σκορπάει.
 Φώτισε ως πέρα του αθάνατου θεάς κορμιού μια λάμψη
 και τα ξανθά της τα μαλλιά σκεπάσανε τους ώμους
 φέγγος πλημμύρισε αστραπής το στερεό το σπίτι.
 Βγήκε απ το μέγαρο κι ευθύς λύσαν τα γόνατα εκείνης.
 Ωρα πολλή έμενε άφωνη κι ούτε το στερνοπαιδί
 από το δάπεδο είχε νου για να τ' ανασηκώσει.
 Άκουσαν όμως οι αδερφές τη γοερή φωνή του

- κι απ τα καλοστρωμένα τους κρεβάτια πεταχτήκαν.
 Στα χέρια η μια πήρε το παιδί το 'κρυψε μες στον κόρφο
 φούντωσε η άλλη τη φωτιά, λαφροπατώντας η τρίτη
 απ τον ευώδη θάλαμο τη μάνα σπεύδει να φέρει
 και στο παιδί πού έτρεμε ολόγυρα μαζευτήκαν.
 Όλο αγάπες κι αν το 'λουζαν δε γλύκαινε η ψυχή του
 αφού αδέξιες το βάσταγαν τροφοί και παραμάνες.
- 292 Ολονυχτίς εκείνες τους τρέμοντας από φόβο
 την ένδοξη ikέτευαν θεά και μόλις η αυγή εφάνη
 στον ισχυρό τον Κελεό είπανε την αλήθεια
 καθώς η καλλιστέφανη Δήμητρα είχε προστάξει.
 Κι αυτός αφού συνάθροισε όλο το λαό από γύρω
 πλούσιο ναό στην καλλίκομη Δήμητρα βάνει να χτίσουν
 μα και βωμό στο ύψωμα πάνω που προεξέχει.
- 299 Ευθύς όλοι επείστηκαν τα λόγια του σαν ακούσαν
 κι όπως αυτός επρόσταξε τον τοίχο οικοδομήσαν.
 Επήλωνα έτσι ο ναός με της θεάς την ορμήνεια.
 Τελέψαν κι από πάνω τους τον κάματο σαν πετάξαν
 κίναε ο καθένας τους για το δικό του σπίτι.
 Η ξανθή όμως Δήμητρα μακρυνά
 απ όλους τους αθάνατους έμενε καθισμένη
 λειώνοντας στις βαθύζωνης της κόρης της τον πόθο.
 Κακή χρονιά κι ολέθρια στη γή την τροφοδότρα
 για τους ανθρώπους έκαμε, στο χώμα δε φύτερωνε σπόρος
 αφού η καλλιστέφανη Δήμητρα κράταε κρυμμένο.
 Πολλά καμπύλα άροτρα μάταια στη γη σέρναν τα βόδια
 κι άσπρο κριθάρι άφθονο στο χώμα έπεφτε ασκόπως.
- 310 Μάγριο θα χάλαγε έτσι λιμό των θνητών όλο το γένος,
 δώρων και θυσιών την εξαίρετη τιμή θ αποστερούσε
 απ όσους τα ολύμπια τα δώματα κατέχουν
 αν δεν σκεφτότανε ο Ζευς, στο νου δε μελετούσε
 και τη χρυσόφτερη Ίριδα δεν έστελνε ευθύς να καλέσει
 τη Δήμητρα με τα ωραία μαλλιά κι αγαπημένη όψη.
 Το είπε και πειθάρχησε στο μαυρόνεφο γυιό του Κρόνου
 το Δία, και το διάστημα η γοργόποδη διατρέχει
 και φθάνει στην ευδιαστή της Ελευσίνας πόλη.
 Τη Δήμητρα τη μαυρόπεπλη^{xv} μες στο ναό απαντάει
 βγάζοντας προς αυτήν φωνή λόγια που πετούν της λέει:
- 321 «Δήμητρα,
 ο Δίας πατέρας σε καλεί τα αιώνια που γνωρίζει
 να 'ρθείς κοντά στα θεϊκά των αθανάτων γένη.
 Άντε,
 μη μένει ο λόγος μου άκαρπος που 'ρχεται απ το Δία.»

- Ἔτσι λοιπόν της ἔλεγε και την παρακινούσε
χωρίς εκείνης τα μυαλά καθόλου να γυρίζει.
Μετά απ αυτήν τους μάκαρες θεούς όλους αιώνιους
στέλνει ο πατέρας εναλλάξ εκείνην να καλέσουν
τάζοντας δώρα πάμπολλα κι από τα πιο ωραία
κι ὅσες τιμές θα ἴθελε αυτή στους αθανάτους να ἴχει.
- 329 Κανείς τους ὅμως δε μπόραγε μυαλά να της αλλάξει
οὔτε και γνώμη αφού στην καρδιά ἦτανε χολωμένη.
Κουβέντα δε σήκωνε καμιά κι εἶπε ποτέ δε θ' ανέβει
στο μοσχομύριστον Ὀλυμπο κι η γης καρπό δε θα δώσει
πριν με τα μάτια της δεν δει την ομορφομάτα της κόρη.
- 334 Μόλις αυτά ο βαρύχτυπος ακούει ο Ζεὺς παντεπόπτης
στο Ἑρεβος τον χρυσόραβδο στέλνει Αργεῖφόντη
να ξελογιάσει με τις γλυκές κουβέντες του τον Ἄδη
κι από τα σκότη τα ζοφερά την πάναγνη Περσεφόνη
στο φως να βγάλει, κοντά στους θεούς
να πάψει η οργή της μάνας
σαν την ιδεί και μόνη της με τα δικά της μάτια.
- 340 Δεν τον παράκουσε ο Ερμής αλλά στις γης τα βάθη
κατέβηκε με βιάση ευθύς μακρὰ απ την Ολύμπια ἔδρα.
Το βασιλιά συνάντησε πού ἴτανε μες στον οἶκο,
στην κλίνη του καθότανε πλάϊ στη σεμνή σύντροφό του^{xvi}
που από καημό της μάνας της πολύ στεναχωριόταν
κι εκείνη πάλι από μακρὰ,
για τα ἔργα θεῶν μακάριων κακά μηχανευόταν.
- 346 Κοντά εστάθη ο κρατερός και τού ἴπε ο Αργεῖφόντης*:
« Ἄδη εσύ μαυρόχαιτε που στους νεκρούς βασιλεύεις
ο Δίας πατέρας παράγγειλε τη σεβαστή Περσεφόνη
να βγάλεις σ' αυτούς απ το Ἑρεβος για να τη δει η μάνα
στα μάτια της και τη χολή, το φοβερό θυμό της
προς τους αθάνατους θεούς τότε να καταπαύσει.
Γιατί ἔχει στο νου με κακό βαρὺ εκείνη ν' αφανίσει
τα γένη τα ανίσχυρα των χαμογενῶν ανθρώπων
το σπόρο κρύβοντας στη γη,
και καταργώντας τις τιμές ἔτσι των αθανάτων.
Ἄγρια ἔχει την οργή και με θεούς δε σμίγει
μ' ἀπόμερα, στα ενδότερα του ευώδους ναοῦ εκεί στέκει
της Ελευσίνας τη λίθινη διαφεντεύοντας την πόλη.»
- 357 Ἔτσι εἶπε και με τα φρύδια του των κάτω ο ἀναξ Ἄδης
μειδίασε κι υπάκουσε στου βασιλιά εντολή, του Δία

* βλ. και σημ.XVIII

- κι αμέσως παρακίνησε τη συνετή Περσεφόνη:
 « Τράβα συ Περσεφόνη μου στη μαυροφόρα σου μάνα
 καλή καρδιά και διάθεση έχοντας μες στα στήθια.
 Για τίποτα μη δυσθυμείς απ άλλους πιο περίσια.
 Δε σου 'μαι δα στους αθάνατους συγκρέβατος ανάξιος,
 του Δία του πατέρα σου αυτάδερφος γεννημένος.
 Όντας εδώ θα κυβερνάς όλα όσα ζουν και έρπουν,
 μες στους αθάνατους τιμές μεγάλες θ' αποκτήσεις
 κι αν σ' αδικήσουν, παντοτεινά θα τιμωρούνται εκείνοι
 που με θυσίες την οργή δεν σου εξευμενίσουν
 φερόμενοι μ' ευλάβεια, άξια αφιερώνοντας δώρα.»
- 370 Έτσι είπε κι αναγάλιασε η συνετή Περσεφόνη
 κι ευθύς πάνω πετάχτηκε από χαρά μεγάλη.
 Όμως αυτός σπυρί ροδιού γλυκό της δίνει να φάει
 τραβώντας την παράμερα χωρίς αυτή να γνωρίζει
 ώστε κοντά στη σοβαρή, τη μαυροπεπλοντυμένη
 για όλον πάντα τον καιρό Δήμητρα να μη μένει.
 Τότε λοιπόν ο Αιδωνεύς των πάμπολων ο αφέντης
 τ' αθάνατα ζεύγει άλογα μπρος στο χρυσό του άρμα
 κι αυτή ανέβη στ' όχημα στον κρατερό πλαίι Άδη^{xvii}
 που ηνία και μάστιγα πιάνοντας στ' αγαπημένα χέρια
 έξω απ τα μέγαρα χύθηκε, πρόθυμα τ' άτια πετάξαν.
- 380 Μακρά πορεία διανύσανε γοργά, που ούτε ο πόντος
 ή το νερό των ποταμών, χλοερές χαράδρες ή άκριες
 δεν σταματούσαν την ορμή των αθανάτων ίππων
 αλλά περνώντας τον βαθύ πάνω τους σκίζαν αέρα.
 Το 'φερε και σταμάτησε εκεί όπου στεκόταν
 η καλλιστέφανη Δήμητρα μπρος στο ναό τον ευώδη.
 Μόλις τους είδε έτρεξε σαν να 'τανε μαινάδα
 απ το βουνό όπου ορμά μες στο βαθύσκιο δάσος.
- 387 Κι απ τη δική της τη μεριά σαν είδε η Περσεφόνη
 τα ωραία μάτια της μάνας της, τ' άλογα και το άρμα
 πηδώντας ευθύς παράτησε κι έπεσε στο λαιμό της,
 επάνω της εχύθηκε με ανοιγμένη αγκάλη.
 Κι η άλλη στα χέρια τη λατρευτή την κόρη σαν εκράτει
 ξάφνου στο νου της έβαλε μην είναι κάπα απάτη
 τρέμοντας δε ολόκληρη τις γλύκες καταπαύει
 κι αμέσως με τα λόγια της εκείνην εξετάζει:
- 393 « Μήπως παιδί μου μου 'φαγες όταν βρισκόσουν κάτω
 κάποια τροφή και δεν το λες, κι οι δυό να βρούμε, πές το !
 Γιατί άν ως είχες ανέβηκες απ τον απαίσιο Άδη
 με μέ και το μαυρόνεφο θε να περνάς πατέρα
 το γυιό του Κρόνου, σ' αθάνατους όλους συ τιμημένη.

- Αν όμως όχι, μες στης γης τα βάθη ξαναγυρνώντας
 θα κατοικείς μιαν εποχή από τις τρεις του χρόνου,
 400 τις άλλες δυό πλάϊ σε με και σ' άλλους αθανάτους.
 Σαν θάλλει η γης κάθε λογής
 τα ευωδιαστά, της άνοιξης τα άνθη
 τότε και συ απ το πυκνό σκοτάδι θ' ανεβαίνεις,
 μεγάλο θαύμα στους θεούς και στους θνητούς ανθρώπους.
 Μα με τι δόλο σε γέλασε ο κρατερός Πολυδέκτης;»
 406 Τότε αποκρίθηκε σ' αυτήν η πάγκαλη Περσεφόνη:
 « Όλη σε σένα θα την πω μάνα μου την αλήθεια.
 Σαν ο Ερμής ήρθε ο ταχύς σε μένα αγγελιαφόρος
 σωτήριος απ τον πατέρα μου Κρονίδη και τους άλλους
 τους επουράνιους απ το Έρεβος για να με βγάλει έξω
 και σαν με δεις στα μάτια σου να πάψεις τη χολή σου
 και τη σκληρή σου την οργή σ' όλους τους αθανάτους
 τότε πετάχτηκα και γω απ τη χαρά μου επάνω.
 Όμως αυτός γλυκειά τροφή μού' δωσε κι άθελά μου
 σπυρί ροδιού εν αγνοία μου να φάω με το ζόρι.
- 414 Πώς μ' άρπαξεν πάλι αυτός,
 με του Κρονίδη τη σοφή πατέρα μου τη γνώμη
 και με τραβούσε, μ' έφερνε κάτω απ της γης τα βάθη
 όλα ως ρωτάς θα σου τα πω, και θα στα περιγράψω.
 Εμείς λοιπόν όλες μαζί στο λατρευτό λιβάδι
 η Λευκίππη μαζί και η Φαινώ, η Ηλέκτρα κι η Ιάνθη
 η Μελίτη, η Ιάχη, η Ρόδεια καθώς κι η Καλλιρόη
 η Τύχη, η Μηλόβοσις κι η ροδαλή Ωκυρόη
 η Χρησις, η Ιάνειρα, η Ακάστη κι η Αδμήτη
 η Ροδόπη, η Πλουτώ, η Καλυψώ η ποθητή κι η Στύγα
 η Ουρανία κι η αγαπητή Γαλαξάυρα κι η Παλλάδα
 που μάχες φέρνει κι η Άρτεμις τα βέλη που τοξεύει
 425 παίζαμε κι άνθη ποθητά κόβαμε με τα χέρια
 ανάκατα κρόκο τρυφερό, υάκινθο κι αγαλλίδες
 μπουμπούκια ρόδων κι ασπρόκρινα, θαύμα πού 'ν να τα βλέπεις
 νάρκισσο, που η γης η πλατειά φύτρωσε όμοιο με κρόκο.
 Κι όπως τον έκοβα ολόχαρη άνοιξε η γης από κάτω,
 πετάγεται έξω ο κρατερός άναξ ο πολυδέκτης
 και με τραβά κάτω απ τη γη με το χρυσό του άρμα
 διόλου εγώ κι ας μην ήθελα, και βάζω φωνή μεγάλη.
 Όλα αλήθεια στα λέω λοιπόν κι ας έχω στεναχώρια.»
 434 Έτσι όλη μέρα έχοντας διάθεση ίδια κι οι δύο
 η μια της άλλης την καρδιά και την ψυχή ζεσταίναν
 αγάπη δίνοντας πολλή τον πόνο απ το νού γιατρεύαν

και μεταξύ τους τη χαρά εδίναν και επαίρναν.
 Τότε η λαμπροκεφαλόδετη σιμά τους ήρθε Εκάτη
 αυτή που αγάπησε πολύ της άγιας Δήμητρας την κόρη
 κι έγινε η άνασσα στο εξής βοηθός και οπαδός της.

- 441 Ομως ο Ζεύς που βαρειοχτυπά κι όλα τα βλέπει γύρω
 στέλνει σ' αυτές την καλλίκομη τη Ρέα αγγελιαφόρο
 τη μάνα να φέρει τη μαυρόπεπλη κοντά στων θεών τα γένη,
 τιμές να δώσει τάζοντας όσες κι αν θέλει εκείνη
 μες στους αθάνατους θεούς κι ακόμα συγκατανεύει,
 όπως γυρίζει η κάθε χρονιά, το ένα της το τρίτο
 στο σκότος μες στο ζοφερό να κατοικεί η κόρη
 και τ' άλλα δυό στη μάνα κοντά, στους άλλους αθανάτους.
- 448 Έτσι είπε κι η θεά δεν απείθησε στ' αγγέλματα του Δία
 αμέσως εροβόλησε απ τις κορφές του Ολύμπου
 και από κει στο Ράριο κατέβηκε πεδίο
 πού 'τανε κάποτε ο μαστός της γης ο ζωοδότης.
 Ζωογόνο όμως δεν έμενε πια μα χέρσο και δίχως φύλλα
 με απόφαση της Δήμητρας πού 'κρυβε τ' άσπρο στάρι,
 αυτής της ομορφαστραγάλης, αλλά έμελλε στη συνέχεια
 στάχνα ξάφνου ολόμακρα η πεδιάδα να φυτρώσει
 και προχωρώντας η άνοιξη τα εύφορα χωράφια
 στάχνα να πλημμυρίσουνε μ' αχυρόσκοινα δεμένα.
- 457 Εδώ σαν πρωτοπάτησε από τον άγονο αιθέρα
 μ' αγάπη κοιταχτήκανε και κατευχαριστηθήκαν.
 Η λαμπροκεφαλόδετη Ρέα τότε της κάνει:
 « Έλα παιδί μου ο Ζευς σε καλεί ο βαρύχτηπος παντεπόπτης
 νά 'ρθεις στα γένη των θεών, τάζει σου τιμές να δώσει
 όσες κι αν θες μες στους θεούς εσύ τους αθανάτους.
 Μάλιστα συγκατένευσε η κόρη σου κάθε χρόνο
 το ένα τρίτο να οικεί μες στο βαθύ σκοτάδι
 και τ' άλλα δυό κοντά σε σέ και σ' άλλους αθανάτους.
 Έτσι να γίνει δήλωσε αυτός κι ένευσε το κεφάλι.
 Άντε παιδί μου υπάκουσε κι οργή τόση μην τού 'χεις
 του Κρονίωνα του μαυρόνεφου και γρήγορα σύ ν' αυξήσεις
 τον τροφοδότη της ζωής καρπό εις τους ανθρώπους.»
- 470 Είπε, κι η καλλιστέφανη Δήμητρα δεν παρακούει
 κι ευθύς καρπό ξανάδωσε στα εύφορα χωράφια
 κι όλη με φύλλα εγέμισε κι άνθη η γης η μεγάλη.
 Στους σεβαστούς αυτή βασιλείς επήγε για να δείξει
 Τριπτόλεμο και Διοκλή, που άλογα καβαλάει
 Εύμολπο τον πανίσχυρο, Κελεό του λαού ηγέτη
 των ιερών τις τελετές και σ' όλους να διδάξει

- 478 Τριπτόλεμο, Πολύξεινο και Διοκλή συνάμα
τα ιερά της όργια, που ουδείς ν' αποκαλύψει
δεν κάνει, ή να ερευνά ούτε να διαλαλήσει
γιατί τη γλώσσα ανακρατεί κάποιο θεών μέγα σέβας.
Μακάριος ο που τα 'δε αυτά απ της γης τους ανθρώπους.
Ο αμήτηος πάλι στα ιερά κι ο αμέτοχος δεν έχει
την ίδια μοίρα θνήσκοντας στη σκοτεινή τη μούχλα.
Κι όταν όλα τους τα 'μαθε απ τους θεούς η αρίστη
κινήσαν για τον Όλυμπο, των άλλων θεών την παρέα.
Εκεί πια κάθονται σιμά στον φιλοκέραυνο Δία
Άξιες τιμής και σεβασμού που όποιον πολύ αγαπούνε
απ τους ανθρώπους που γή πατούν είν' τρισευτυχισμένος.
Στ' αρχοντικό του στέλνουν ευθύς τον Πλούτο για προστάτη
που δίνει αυτός όλο το βιός εις τους θνητούς ανθρώπους.
- 490 Ελάτε πού 'χετε Σεις το λαό της ευωδιαστής Ελευσίνας
την Πάρο την περίβρεχτη και τον πετρώδη Αντρώνα,
αφέντρα Δηώ βασίλισσα, λαμπρόκαρπη, καρποφόρα
εσύ και η πεντάμορφη κόρη σου Περσεφόνη
ευνοϊκές για την ωδή δώστε μου ευχάριστη ζήση
κι εγώ εσέ θα θυμηθώ πάλι μ' άλλο τραγούδι.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΛΕΞΕΩΝ

- ^I **τανίσφυρος**, λεπταστράγαλη, που έχει όμορφο και κομψό πόδι
^{II} **ευρύωψ**, που όλα τα βλέπει. Άλλοι μεταφράζουν βροντόφωνος
^{III} **ωρηφόρος**, φέρνει την εποχή της ωρίμανσης των καρπών
^{IV} **χρυσάωρ**, χρυσόσπαθη και εν προκειμένω ίσως χρυσοδρέπανη. Άλλοι όμως διαβάζουν στο κείμενο χρυσόθρονη
^V **καλυκώπις**, έχουσα όψη ή χρώμα κάλυκος λουλουδιού
^{VI} **λιπαροκρήδεμνος**, που έχει πλούσια στολίδια ή ταινίες στα μαλιά, ή διάδημα ή κεφαλόδεσμο. Η λέξη, όπως και το λιπαροπλόκαμος, δηλώνει τη λίπανση των μαλλιών με ελαιόλαδο ή αρωματικά έλαια, ένδειξη πλούτου και αρχοντιάς
^{VII} **πολυσημάντωρ**, αυτός που προστάζει ή κυβερνά πολλούς
^{VIII} **πότνια**, κυρία, αφέντρα, σεβαστή
^{IX} **ατρύγετος**, ατρύγητος άρα άκαρπος
^X **βαθύζωνες**, σφίγγουν καλά τη μέση τους με ζώνες αναδεικνύοντας το σώμα, μεσάτες
^{XI} **θεμιστοπόλοι** βασιλείς : θεματοφύλακες των ιερών θεμίστων (παραδεδομένων θεσμών ή κανόνων ή νόμων) οι οποίοι δικάζουν και ενεργούν σύμφωνα μ' αυτούς
^{XII} **ευήρυτον**, νερό που αντλείται με ευκολία, χάρη στο μικρό βάθος ή στη μορφή του πηγαδιού - ή της πηγής
^{XIII} **πτερόεντα** έπεα, φτερωτά λόγια, που τα παίρνει ο άνεμος
^{XIV} ο ποιητής αναφέρεται σε πολεμικούς αγώνες που τελούνταν στην περιοχή κάθε χρόνο προς τιμήν του Δημοφώντα και ονομάζονταν Βαλλητύς
^{XV} **κυανόπεπλος**, μαύρο ή μπλέ βαθύ ή σκουρόχρωμο πέπλο
^{XVI} **παράκοιτις**, παρακοιμώμενη
^{XVII} **Αργείφόντης**, ο Ερμής, αφού σκότωσε τον μυθικό Άργο

ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ - ΕΠΙΘΕΤΑ

Αθάνατοι

ΔΗΜΗΤΗΡ-ΔΗΩ : χρυσάωρ, αγλαόκαρπος, ωρηφόρος, αγλαόδωρος, κεδνή, άνασσα, πότνια και πότνα, πολυπότνια, τιμάοχος, αιδοίη, αγνή, ευστέφανος, καλλιστέφανος, κυανόπεπλος, ξανθή, ηύκομος, καλλίσφυρος.

ΔΩΣ: πότνια μήτηρ.

ΡΕΙΗ : ηύκομος, λιπαροκρήδεμνος.

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ-ΠΕΡΣΕΦΟΝΕΙΑ: αγνή, δαΐφρων, τανύσφυρος, βαθύζωνος, καλυκώπις, περικαλλής, περίφρων.

ΑΪΔΩΝΕΥΣ-ΑΪΔΗΣ-ΑΡΓΕΪΦΟΝΤΗΣ-ΠΟΛΥΔΕΓΜΩΝ : άναξ, πολυσημάντωρ, πολυδέκτης, πολυώνυμος, στυγερός, κρατερός, κυανοχαίτης.

ΈΡΕΒΟΣ

ΠΛΟΥΤΟΣ

ΖΕΥΣ : βαρύκτυπος, ευρύωψ, πολυδέκτης, Κρονίδης και Κρονίων, νεφεληγερέτας, κελαινεφεύς.

ΤΡΙΣ : χρυσόπτερος.

ΗΩΣ : φαινολής.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ : φιλοστέφανος.

ΕΚΑΤΗ : λιπαροκρήδεμνος.

ΗΕΛΙΟΣ : Υπερίονος υιός και Υπεριονίδης.

ΕΡΜΗΣ : χρυσόρραπις, κρατύς.

κόρες ΩΚΕΑΝΟΥ : ΛΕΥΚΙΠΠΗ, ΦΑΙΝΩ, ΗΛΕΚΤΡΗ, ΙΑΝΘΗ, ΜΕΛΙΤΗ, ΙΑΧΗ, ΡΟΔΕΙΑ, ΚΑΛΛΙΡΟΗ, ΗΛΟΒΟΣΙΣ, ΤΥΧΗ, ΩΚΥΡΟΗ : καλυκώπις, ΧΡΥΣΗΙΣ, ΙΑΝΕΪΡΑ, ΑΚΑΤΗ, ΑΔΜΗΤΗ, ΡΟΔΟΠΗ, ΠΛΟΥΤΩ, ΚΑΛΥΨΩ : ιμερόεσσα, ΣΤΥΞ, ΟΥΡΑΝΗ, ΓΑΛΑΥΞΑΥΡΗ : ερατεινή, ΠΑΛΛΑΣ : εγρεμάχη, ΑΡΤΕΜΙΣ : ιοχέαιρα.

Θνητοί (ελευσίνοι)

ΜΕΤΑΝΕΙΡΑ : βαθύζωνος, εύζωνος.

ΔΗΜΟΦΘΩΝ

ΙΑΜΒΗ

ΚΕΛΕΟΣ : δαΐφρων, νημερτής, διοτρεφής, ηγήτωρ λαών.

ΚΑΛΛΙΔΙΚΗ, ΚΛΕΙΣΙΔΙΚΗ, ΔΗΜΩ, ΚΑΛΛΙΘΩΗ (θυγατέρες Μετάνειρας και Κελεού).

ΤΡΙΠΤΟΛΕΜΟΣ : πυκμήδης.

ΔΙΟΚΛΗΣ : πλήξιππος.

ΕΥΜΟΛΠΟΣ : αμύμων.

ΠΟΛΥΞΕΙΝΟΣ

ΔΟΛΙΧΟΣ

Τόποι

ΌΛΥΜΠΟΣ : μακρός, θωώδης. ΟΥΛΥΜΠΟΥ ΚΑΡΗΝΑ. ΟΛΥΜΠΙΑ ΔΩΜΑΤΑ.

ΕΛΕΥΣΙΣ : θυόεσσα, κραναόν πτολίεθρον.

ΡΑΡΙΟΝ (πεδίο)

ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ (φρέαρ)

ΚΑΛΛΙΧΟΡΟΣ (πηγή)

ΚΡΗΤΗ

ΘΟΡΙΚΟΝ

ΠΑΡΟΣ : αμφιρύτη.

ΑΝΤΡΩΝ (Ανδρος) : πετρήεις.

ΣΤΥΓΟΣ ύδωρ